

TMMOB
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

AFET HAZIRLIK VE MÜDAHALE YÖNERGESİ

UYGULAMA ESASLARI

GİRİŞ:

Özellikle 1999 depremlerinin hemen ardından başlayarak günümüze kadar yaşanan süreç ve bunun toplumsal yaşama, ilişkilere ve örgütümüze yansımaları ile çıkardığımız dersler bir düzenleme ve örgütlenme yapılmasının gerekliliğini ortaya koymuştur.

Bu amaçla TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Afet Hazırlık ve Müdahale Kurulu'nu oluşturmuş, AHM Yönergesi hazırlanarak Yönetim Kurulumuzun 12.01.2007 tarih ve 568/h sayılı kararı ile yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Uygulama Esasları olarak hazırlanan bu metin ise Yönergemizin eki olup İMO'nun, örgüt birimlerinin, AHMK'nun ve görevlendirilecek üyelerin Afetlere Hazırlık ve Müdahale kapsamında yapacakları çalışmalar ile verilecek hizmetlerde uyulacak esasları, kuralları, yetki ve sorumlulukları belirlemek üzere hazırlanmıştır.

Uygulamaya esas her düzenlemede olduğu gibi pratikte yaşananlar doğrultusunda Uygulama Esaslarımız geliştirilecek ve yeniden yayımlanacaktır.

KAPSAM:

Yönergemizin Amaç maddesinde (Md.1) belirtildiği üzere yapılacaklar iki başlık altında toplanmaktadır. Uygulama Esasları;

- **Kurumsal Hazırlıklar:** Bir afet durumunda İMO'nun örgütsel işleyişinin sürekliliğini sağlamak üzere yapılması gerekenleri;
- **Afete Hazırlık ve Müdahale Örgütlenmesi ve Uygulaması:** İMO'nun bir afet durumunda yapacağı müdahale ve hizmetlere yönelik hazırlığını;

kapsar.

TANIMLAR :

- a) **TMMOB:** Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ni,
- b) **İMO:** TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'nı,
- c) **Kurul:** Üyeleri İMO Yönetim Kurulu tarafından seçilen ve İMO'nun Afet Hazırlık ve Müdahale çalışmalarını yürüten Afet Hazırlık ve Müdahale Kurulu'nu,
- d) **AHM Komisyonu:** Her İMO Şubesinde bir Şube Yönetim Kurulu üyesi başkanlığında üç kişiden oluşacak ve temsilciliklerde de temsilciler ile birlikte o Şube bölgesindeki uygulamalardan sorumlu olacaklardır.
- e) **TMMOB İKK:** TMMOB İl Koordinasyon Kurulu'nu ifade eder.

KURUMSAL HAZIRLIKLAR:

Örgüt olarak Afet durumunda işleyişi sağlamak ve sürdürmek üzere hazırlık kapsamında yapılması gerekenler aşağıda sıralanmış olup, bunların yapılmasından İMO YK ve Şube YK'ları ile Temsilcilikler sorumludurlar.

- Hizmet mekanlarının yapısal güvenilirliğinin tesbiti ve sağlanması,
- Afet durumunda kullanılacak yedek mekanın belirlenmesi ve temini,
- Afet durumunda örgütsel işleyişin devamı için gerekli hazırlıkların yapılması, her türlü yedekleme; (arşiv-bilgisayar vb.),
- Ulaşım, haberleşme olanaklarının afet sonrasında da kullanılabilir şekilde geliştirilmesi,

- Jeneratör temini,
- Ulaşım aracı olanaklarının belirlenmesi,

Bunların temininde mümkün olduğu kadar örgüt kaynaklarının kullanılması yerine alternatif olanaklar değerlendirilmelidir. Kamu olanaklarından tahsis ile yararlanma, üyelerin olanakları vb. değerlendirilmelidir.

AFETE HAZIRLIK VE MÜDAHALE ÖRGÜTLENMESİ

Bu örgütlenmenin ilk adımı olarak İMO Afet Hazırlık ve Müdahale Kurulu oluşturulmuş bulunmaktadır.

Yönergemiz Kurul'un sürekli olmasını, ancak her dönem İMO YK tarafından yenilenebileceğini ve Kurul'da her dönem bir İMO YK Üyesinin de görev yapmasını öngörmüştür.

Şubelerimiz, bir YK Üyesi başkanlığında 3 kişilik bir AHM Komisyonu oluşturacak ve Temsilciliklerde de Temsilciler ile birlikte o Şube bölgesindeki uygulamalardan sorumlu olacaklardır.

AHMK Üyeleri ile Şube ve Temsilciliklerimizdeki sorumlular İMO Genel Merkezi tarafından verilmiş, hamilini tanımlayan fotoğraflı birer kimlik taşıyacaklardır. Yine afet durumunda araç görev kartı vb. düzenlenecektir.

Tüm görevlilere verilecek Tanıtım Kartları sadece görevlendirme durumunda geçerli olmak üzere Görev Belgesi ile birlikte kullanılacaktır.

Kurul ve ekiplerin çalışmalarını kolaylaştırmak üzere kamu kurumları nezdinde gereken her türlü girişim önceden İMO Genel Merkezi tarafından yapılacaktır.

Kurul'un afet bölgesindeki çalışmalarını kolaylaştırmak üzere GSM hattından internet erişimi sağlayabilen bir dizüstü bilgisayar İMO Genel Merkezi tarafından temin edilecektir. Şubelerin de benzer ekipmanı temin etmeleri öngörülmektedir.

Şubelerimizin oluşturulacak ekipler için aşağıda sıralanan ekipmanları şimdiden temin etmeleri gerekmektedir; satın alınan yanı sıra üyelerin sahip oldukları kişisel ekipmanlar değerlendirilmelidir.

- Baret, bot yada çizme, yağmurluk, kaban (İMO amblemli)
- Çadır
- Ahşap (katlanır) metre
- 1-1.5 Kg'lık çekiç
- Jalon, şakül, su terazisi ve düdük
- Şarjlı Fener, (mümkün ise güneş ışığı ile şarj olan)
- Dijital fotoğraf makinası, yeterli yedek pil ve hafıza kartı
- Profometre ve Schimidt (beton test) çekici
- GPS (küresel konum belirleyici)
- Portatif Jeneratör
- Ulaşım Aracı olanaklarının tesbiti

AHMK örgütlenme çalışmaları kapsamında bir dizi bölge toplantısı ve eğitim yapacaktır. Bölge toplantıları birim yöneticileri ve sorumlularını bilgilendirme kapsamında olacaktır.

AFETE HAZIRLIK VE MÜDAHALE EĞİTİMİ

İMO Afet konusunda müdahalede görev alacak uzman üyeler ile ekiplerde görev alacak diğer üyeler ve örgüt personelinin hazırlanması konusunda bir dizi eğitim yapacaktır. Eğitim programları AHMK tarafından hazırlanacak, eğitimlerin düzenlenmesi ve gerçekleştirilmesinde İMO Mesleki Eğitim Kurulu ile birlikte davranılacaktır.

Afete hazırlık ve müdahale kapsamında iki tür eğitim yapılacaktır:

- 1) Örgüt içi eğitim,
- 2) Sahada görev alacaklar için eğitim

Örgüt içi eğitim:

Bu eğitim; seçilmiş ve atanmış tüm birim yöneticileri ile personelimizin güvenliğini ve örgütsel faaliyetlerin sürekliliğini sağlamanın gerekleri konularını kapsayacaktır. Eğitim çalışmaları her iki yılda bir dönemsel olarak tekrarlanacaktır.

Sahada görev alacaklar için eğitim:

İMO; AHMK yönergesindeki esaslar dahilinde saha çalışmalarında görev verilecek tüm üyelere eğitim verecektir. Bu eğitimlerin bölgelerde yapılması uygun görülmektedir.

AHMK sahada görev alacak ekiplerin eğitimi amacıyla afet senaryoları ve tatbikatları düzenleyip İMO Yönetim Kurulu'nun onayı ve denetiminde yürütecektir.

Birimlerimiz yapılacak eğitimler ile ilgili bilgileri özel bir dosyada kayıt altına alacaklardır.

AFETE MÜDAHALE UYGULAMASI

Müdahale kapsamında yapılacaklar ile yapılmayacaklar Yönergemizin 5. maddesinde tanımlanmış olup uygulama esasları, örgütlenme, işleyiş ile yetki ve sorumluluk tarifleri aşağıda sıralanmıştır.

Görev Anlayışı, İlkeler ve Sorumluluklar:

- Tüm görevliler Yönerge ve Uygulama Esasları kapsamındaki eylemlerinden dolayı sorumludurlar.
- Görevlendirilecek tüm ekip üyeleri Afet Hazırlık ve Müdahale örgütlenmesi kapsamında bir eğitimden geçmiş üyelere oluşur.
- İMO görevlilerinin Ekipler halinde çalışmaları esastır. Ekipler üç kişiden oluşacaktır.
- Ekiplerin iki tür üyeden oluşması öngörülmekte olup, konuda uzmanlığı bilinen ve önceden Şubelerimizce belirlenen birer üyenin liderliğinde iki üyemizin daha birlikte görev yapması uygun bulunmaktadır.
- Ekip lideri olarak görevlendirilecek ve ileride hasar tesbiti-bilirkişilik işlerinde de görev verilebilecek olan üyelerimizin; daha önce hasar tesbiti çalışmasında görev almış, yapısal güvenilirlik tahkiki, onarım-güçlendirme projesi ve uygulaması yapmış olup Yönergede öngörülen eğitimlere katılmış üyelere seçilmesi uygun görülmüştür.
- Yardıma giden ekipler AHMK ve yerel birim ile koordinasyon içerisinde çalışacaklardır. Böylece ekiplerin çalışmalarının birer afeti görme, inceleme, fotoğraf çekme eyleminden-gezisinden çıkarılması sağlanacaktır. Bu türden etkinlikler -afeti görme, inceleme, fotoğraf çekme- afet durumundan makul bir süre sonra ve mutlaka İMO Genel Merkezinin koordinasyonu ile yapılacaktır.
- Bilirkişilik taleplerine Odamızın düzenlemeleri çerçevesinde ayrıca görevlendirme yapılacaktır.
- Bu metinde sıralanan çalışmaların sadece ve sadece "müdahale" kapsamında, yani Yönetmeliğimizin hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.
- Tüm görevliler yapacakları harcamaları belgelendireceklerdir. Harcama ve ödemelerde TMMOB ve Odaları Mali İşler Yönetmeliği ile İMO Bütçe Uygulama Esasları hükümleri geçerlidir.

Afet Durumunda Harekete Geçme, Bölgeye İntikal ve Görevlendirme:

- AHMK Üyeleri Yönergede (Md.6) belirlenen afet durumlarında çağrı ya da görevlendirme beklemezsizin Afet bölgesinde toplanacaktır.
- Kurul'un ulaşım ve haberleşme ihtiyaçları İMO Genel Merkezi tarafından sağlanacaktır.
- Toplanma yeri (mekan) afet durumunda belirlenecektir.

- Afete maruz bölgelere Müdahale kapsamındaki ilk yardım coğrafi komşusu olan birimler tarafından çağrı yada görevlendirme beklenmeksizin yapılacaktır.
- Yardıma gidecek ekiplerin her türlü ihtiyacı kendi Şubelerince temin edilecektir.
- Kurul öncelikle görevlendirilmiş olan sorumlu Şube YK Üyesi ile irtibata geçecektir.
- Tüm görevlendirmeler İMO Genel Merkezi tarafından mülki ve yerel idarelere de bildirilecektir.

Müdahale Kapsamında Karar Alma Süreci:

- Müdahale kapsamında yapılacaklar ve alınacak önlemlere AHMK ile yerel birim yöneticileri tarafından birlikte karar verilecek, gereken deneyimli ekip ve malzemelerin temini için İMO Genel Merkezi düzeyinde girişimler yapılacaktır.
- Öncelikli görev; Afet yaşayan birimin acil çalışmalarına yardım ve afetin ilk durumunun tesbitidir.
- Neyin/nelerin ACİL olduğuna AHMK ile yerel birim yöneticileri birlikte karar vereceklerdir.

Saha Çalışmaları:

- Afet bölgesinde görevlendirilecek ekip ve üyelerin bölgeye intikallerinde yapacakları işlerin başında “İLK GÖRÜNTÜNÜN TESBİTİ” gelmektedir. Bunun Afete/Hasara henüz hiç müdahale edilmeden yapılmış olmasına dikkat edilmelidir. Doğallıkla bu işi afeti yaşayan yerel birim ile komşu birimler yapabileceklerdir. Bu nedenle bölgeye daha sonra intikal edecek ekiplerin bu ilk görüntünün tesbiti işi ile vakit kaybetmemeleri, diğer yapılacak iş-hizmetlere yönelmeleri gereklidir.
- Tesbitlerde tanıklıkların önemi büyük olup, sözlü yada görüntülü tanıklıkların tesbiti yapılmalıdır. Bu tesbitlerde; bulunulan mahallin ayrıntılı tanımı, görüşme saati, tanığın kimliği, tanıklık edilen olayın tarih ve saati vb. mutlaka kaydedilmelidir.
- Her türlü tesbit ve müdahale çalışmaları için önceden Şubelerimizin temin etmiş oldukları dökümanlar büyük önem taşımaktadır. Bunları bir kez daha sıralamakta yarar bulunmaktadır: İmar Planları, İl Afet Acil Yardım Planı, Afet öncelikli yapılar ve tesisler, görevlendirilecek üyelerin bilgileri.
- Mülki ve yerel yönetimlerin taleplerine öncelikle yanıt verilecektir.
- Can kayıplarının önlenmesine yönelik taleplere ayrıca öncelik verilecektir.
- Hasarın maddi boyutunun belirlenmesine yönelik taleplerin karşılanması yapılacaklar sıralamasında en sonda gelmektedir.
- Görüntü tesbitlerinde bir yöntem uygulanmasında yarar vardır. Mutlaka ekip olarak çalışılmalı, görüntülemenin yanında yazılı kayıt tutulmalı, bir yapının birden fazla görüntüsü -imkan dahilinde ise- tesbit edilmeli, yapının etrafında saat yönünde bir dönüş yapılmalıdır. Hasara ilişkin yapısal detaylar da mutlaka görüntülenmelidir, eğitim çalışmalarında bu husus da yer alacaktır.

Raporlama, Açıklama, Bilgi Verme Esasları:

- Ekiplerin tesbit ve hizmetlerde kullanacağı her türlü evrak tek tip formlar olarak İMO AHMK tarafından hazırlanacak ve kullanımı eğitimlerde örneklenerek anlatılacaktır.
- Bu dökümanlar Yönerge ve Uygulama esaslarının doğal ekleridirler.
- Görevlendirmeler sonunda yapılan iş yada hizmete ilişkin birer raporun düzenlenerek İMO'ya iletilmesi zorunludur.

- Görevliler yaşanan afet durumuna ilişkin olarak İMO'nı ve Kurul'u da bilgilendirmek kaydı ile her türlü bildirim, ihbar, suç duyurusunu yapmaya, mülki ve yerel görevlilere bilgi vermeye yetkilidirler. Tüm bunların somut tesbitlere ve belgeye dayalı olması esastır.
- Yapılan her türlü bildirimlerin; eğer yazılı iseler birer suretleri, sözlü iseler özetleri ekip raporlarında yer alarak İMO'ya verilecektir
- İMO görevlilerinin basına ve/veya kamuoyuna açıklama yapmaları gerektiğinde yada bu yolda bir talep gelmesi halinde Yönergenin 9. maddesine uygun davranmaları gerekmektedir. Yapılan açıklamalar yine raporlarında yer almalıdır.

AFET SONRASI ÇALIŞMALAR

İMO yaşanan her Afet sonrasında elde edilen verilerin paylaşılmasını, kamuoyunun ve üyelerimizin bilgilendirilmesini, sonraki çalışmalar için yaşananlardan çıkarsamalar yapılmasını hedeflemektedir.

Bu nedenle her Afet durumuna Müdahale çalışması sonrasında AHM Yönergesi hükümleri çerçevesinde yayın yapılması esastır. Yayınlar merkezi olacaktır.

Yaşananlardan ve pratik uygulamadan elde edilen veriler doğrultusunda İMO; AHM Yönergesi, Uygulama Esasları, Örgütlenmesi ve Eğitimlerini geliştirecektir.

DENETİM

Afete hazırlık ve müdahale çalışmaları kapsamındaki denetim; AHMK Yönergesi ve Uygulama Esasları'nın İMO birimlerinde hayata geçirilmesini sağlamak için yapılır. Sistemin yeterliliği, uygunluğu ve etkinliğinin incelenmesi, uygunsuzlukların ve eksikliklerin giderilmesi ile düzenlenmesi için yeniden karar alınması gerekebilecektir. Denetimin bu açıdan önemi büyüktür.

Denetim AHMK veya önereceği üyeler tarafından İMO Yönetim Kurulu'nun kararı ile yapılır.

Yapılan denetimde tesbit edilen eksikliklerin giderilmesi için ilgili birime bir süre tanınır ve sonraki denetimde öncelikle ele alınır.

Yapılacak denetimlerde AHMK tarafından hazırlanan formlar kullanılacaktır. Denetimde yer alan üyeler bu formların yanı sıra kanaatlerini de içeren bir raporu İMO Genel Merkezine sunarlar.